

Bilancia roka 2017 (3. časť)

Prinášame Vám tretiu časť odpočtu minuloročného roka a pohľad zväzov a zružení (členov SPPK) na to, aké sú hlavné úlohy pre rok 2018.

Jozef Urminský, predseda predstavenstva Združenia pestovateľov obilnín

Pozitíva roku 2017: Pozitíva z hľadiska pestovateľov obilnín na Slovensku je možné prezentovať, žiaľ, len veľmi krátko. V tomto roku sme po niekoľkých za sebou nasledujúcich hospodárskych rokoch s rastúcimi svetovými zásobami pšenice a číslami produkcie hlavných obilnín zaznamenali pokles úrod. Najmä pre menej priaznivé poveternostné podmienky počas roka. No v konečnom dôsledku to znamenalo zvýšenie odbytových cien obilia, čo predstavuje pre úspešných slovenských pestovateľov významný príjem, možnosti pre investície a ďalší rozvoj daného poľnohospodárskeho podniku.

Navyše, na jar 2017 zorganizovalo ZPO spolu so Slovenským zväzom olejníarov odbornú konferenciu „*Perspektívne prístupy v rastlinnej výrobe*“ na tému hľadania alternatív k veľkým monokultúrnym výmerám obilnín a olejnín, ktoré sa, žiaľ, stali predmetom vývozu v stave suroviny a zvyšujú záporné saldo nášho zahraničného obchodu. Prezentácie odborníkov z rôznych oblastí a pohľadov na našu rastlinnú produkciu zaujali, a tak dúfame, že sa v tomto smere dočkáme aj väčšej podpory zo strany štátu pre atraktívne poľné plodiny žiadané aj na domácom trhu.

Negatíva roku 2017: Keď som spomínal úspešných slovenských pestovateľov obilnín, musím spomenúť aj tých, žiaľ, extrémny počasie zasiahli tak nepriaznivo, že prišli o zásadnú časť svojej produkcie, čo v niektorých prípadoch môže spôsobiť pád podniku. V tomto smere nám zatiaľ chýba na Slovensku konkrétna forma podpory a riešenia dopadov na poľnohospodárstvo, ktoré súvisia s klimatickými zmenami.

Ďalším negatívom tohto roka je slabšia komunikácia štátnych aj mimovládnych inštitúcií v rámci prípravy Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2020. Myslíme si, že bolo možné urobiť viac

v snahe dosiahnuť presadenie našich záujmov na európskej pôde. Obávame sa napríklad zastropovania priamych platieb, ktorým by u nás umelo dochádzalo k rozbíjaniu väčších poľnohospodárskych podnikov a tým aj k ich oslabovaniu. Slovensko aj Česká republika sú v tomto v rámci Európskej únie špecifické, čo vyplýva z historického vývoja, no nemôžu byť za to „postihované“, pretože je to proti zdravému sedliackemu rozumu.

Napokon nedá mi nespomenúť novelizáciu Zákona o prenájme poľnohospodárskej pôdy, ktorá skôr spôsobí ešte viac problémov, ako prinesie dobré riešenia. Žiaľ, aktuálny legislatívny stav vo vlastníctve pôdy na Slovensku je veľmi zlý a dáva stále príležitosti skôr špekulantom a finančným skupinám ako skutočným hospodárom, ktorí majú záujem starať sa o zverenú pôdu a využívať ju na produkciu kvalitných potravín.

Výzvy pre rok 2018: V auguste 2017 ZPO vykonalo prieskum spokojnosti medzi svojimi členmi a z výsledkov, ako aj zo záverov prijatých na valnom zhromaždení členov ZPO pre nás vyplývajú zásadné úlohy a ciele, ktorým sa chceme venovať v budúcom roku. Predovšetkým je to oblasť slovenskej aj európskej legislatívy, ktorú neustále sledujeme a snažíme sa pripomienkami a komunikáciou s kompetentnými orgánmi ovplyvňovať v zmysle obhajoby záujmov našich členov - pestovateľov obilnín na Slovensku.

Výzvou v najbližších rokoch bude určite aj pripravovaná úprava Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Aj preto je veľkou škodou, že slovenské samosprávne organizácie nemajú väčšie možnosti zúčastňovať sa na diskusiách a rokovaníach v Bruseli, keďže sme stratili členstvo v najväčšej európskej inštitúcii farmárov a družstiev - COPA/COGECA. Aj v tomto smere by si naši poľnohospodári zaslúžili viac podpory a pozornosti zo strany štátu.

Napokon, nemenej významnou výzvou je hľadanie vlastných rezerv a nedostatkov, ktoré sa prejavujú najmä v prístupe slovenských poľnohospodárov k podpornej politike štátu a EÚ. Slovensko nedostáva

z európskej pokladnice málo, ale prijaté prostriedky nedokáže efektívne zhodnotiť a pretaviť do lepších výsledkov. Dotýka sa to tak nastavenia dotačných titulov, netransparentného správania sa, nevôli, či neschopnosti vzdelávať sa, ako aj vzájomného nepochopenia sa a drobenia poľnohospodárskej obce. K tomu musia byť aj jasne nastavené strednodobé podmienky štátnej pomoci. Jej dnešná úroveň v porovnaní s Českom, Maďarskom a Rakúskom ukazuje, že za nimi výrazne zaostávame, a tým strácame konkurencieschopnosť. Nehľadajme teda to, čo nás rozdeľuje, ale pracujme spoločne na tom, čo nás spája!

Jana Shepperd, prezidentka Slovenského združenia výrobcov piva a sladu

Pozitíva roka 2017: Slovenské združenie výrobcov piva a sladu (SZVPS) má za sebou rok bohatý na podujatia. Pivovarníci uskutočnili 11. ročník degustačnej súťaže Slovenská pivná korunka, ktorej sa zúčastnili veľké, malé i reštauračné pivovary z celého Slovenska. Ministerka pôdohospodárstva, ktorá má nad súťažou tradične záštitu, vyzdvihla pridanú hodnotu, ktorú slovenskí sladovníci a pivovarníci vytvárajú spracovaním nášho jačmeňa cez slad až na pivo.

V tomto duchu sa niesli aj ďalšie dve tohoročné podujatia špeciálne zamerané na sladovníctvo - sladovnícky poľný deň a sladovnícka konferencia. SZVPS v júni 2017 po prvý krát pripravilo celoslovenský Sladovnícky poľný deň na družstve v Trebaticiach a v decembri 3. ročník Sladovníckej konferencie v Nitre a v Košiciach. Cieľom obidvoch podujatí bolo povzbudiť slovenských farmárov, aby sa rozhodli pre pestovanie jačmeňa, ktorého oševné plochy v posledných rokoch výrazne klesajú. Vzhľadom na to, že hlavne vďaka dopytu po slovenskom slade v zahraničí produkcia sladovní v poslednom období rastie, potrebujú sladovníci dostatok jačmeňa sladovníckej kvality.

V rámci aktivít spoločenskej zodpovednosti pivovarníci uskutočnili už 6. ročník Dňa zodpovednosti na cestách, na ktorom spolupracujú s Dopravnou políciou (MV SR) a Oddelením bezpečnosti cestnej prevádzky (MDV SR). Posolstvom, ktoré takto pivovarníci pripomínajú vodičom, je, aby nikdy nekonzumovali alkohol pred jazdou a volili vtedy nealkoholické druhy piva.

Negatíva roka 2017: Pivovarníci ako neúspech vnímajú prijatie aplikačnej novely Zákona o odpadoch. Napriek vytrvalým a intenzívnym snahám v úzkej spolupráci s ostatnými potravinármi sa im v legislatívnom procese nepodarilo presadiť viac pozmeňovacích návrhov, ktoré by zmiernili negatívne dopady tohto zákona na výrobcov balených tovarov.

Výzvy pre rok 2018: Najst' efektívne riešenie problémov s odpadmi z obalov a nastaviť spravodlivé uplatňovanie princípu rozšírenej zodpovednosti ostáva preto výzvou nielen na rok 2018, ale aj v strednodobom horizonte. Popritom majú pivovarníci ďalší strednodobý cieľ, ktorým je propagácia piva ako spoločenského nápoja, s čím úzko súvisí snaha o posilnenie predaja piva v reštauračných zariadeniach.

Jozef Rebro, predseda Slovenského zväzu olejninarov

Pozitíva roka 2017 - rok 2017 v pestovaní olejnín možno hodnotiť ako veľmi úspešný. Zberové plochy olejnín boli oproti roku 2016 vyššie o 15,2%, čo sa prejavilo i na celkovom objeme pozberanej úrody v množstve 797 tisíc ton. Najväčší nárast plôch sme zaznamenali u repky o 20,6%. Môžeme konštatovať, že osiate plochy repky v roku 2017/2018 sú na rovnakej úrovni. Nárast pestovania plôch sóje bez GMO o 25% potvrdil oprávnenosť vízie SR stať sa krajinou produkujúcou potraviny bez použitia geneticky modifikovaných vstupov. Priemerná ha úroda repky v SR bola 3,04 t. Členovia SZO dosiahli priemernú ha úrodu 3,21 t.

Negatíva roka 2017 - rok 2017 priniesol rekordnú produkciu olejnín vďaka rozšíreným plochám, avšak oproti roku 2016 sme zaznamenali pokles ha výnosov o 10,4%, a tým i pokles tržieb pre poľnohospodárov na 1 ha. Na zníženie ha výnosov malo najväčší vplyv suchô. Naopak holomrazy nespôsobili žiadne výpadky, čo sa stáva vzhľadom k výborným agrotechnickým postupom a odolným osivám repky proti mrazu štandardné.

I naďalej ostáva problém použitia moridiel na báze neonikotínoidov, čo spôsobuje vyššie vstupné náklady pri ošetrovaní repky olejnej. Musíme i naďalej konštatovať, že z celkovej produkcie olejnín v hospodárskom roku 2017/2018 i tento rok bude potreba vyviezť 71% bez spracovateľskej pridanej hodnoty. Naopak SR ostáva i naďalej nesebestačné v tukoch a rastlinných olejoch, ktoré v podobe

hotových výrobkov musí dovážať.

Výzvy pre rok 2018 - rok 2018 bude zrejme poznamenaný nárastom produkcie olejnin nielen v SR, ale i vo svete, čo by mohlo mať vplyv na ceny. Pestovatelia sóje určite budú premýšľať o pestovaní sóje v rámci greeningu, vzhľadom k obmedzeniu týkajúceho sa hnojenia a ošetrovania takejto sóje, preto je predpoklad poklesu pestovateľských plôch. Budeme tiež v očakávaní vplyvu dovozu biopalív do EÚ po prehratej arbitráži a znížení dovozných ciel na objem spracovanej repky.

Nejasnou tiež ostáva otázka postoja EÚ k biopalivám 1.generácie a jej vplyv na pestovateľské plochy repky. Napriek všetkému repka zostane i v roku 2018 jednou z hlavných trhových plodín.

Igor Mancel, Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska

Pozitíva roka 2017 - vinohradníci boli odškodnení aspoň prírodou a to v podobe vysokej kvality vína ročníka 2017.

Negatíva roka 2017 - veľkým sklamaním roku 2017 bol prístup vlády k škodám, ktoré spôsobili vinohradníkom mrazy. Napriek príslubu dvoch ministrov sme nedostali žiadnu finančnú kompenzáciu.

Výzvy pre rok 2018 - pre vinársku samosprávu je najväčšou výzvou príprava nového zákona o vinohradníctve a vinárstve. Jeho podoba bude ovplyvňovať tvár našej branže niekoľko ďalších rokov. Potrebujeme, aby zákon zmenil spôsob vytvárania nových apelácií, aby sme mali nové chránené označenia pôvodu, skutočne originálne, viazané na konkrétny terroir, odrodu i technologický postup. Druhý zásadný problém predstavuje ochrana vinohradov. Súčasný stav je jednoznačne nastavený zle. Dôkazom toho je skutočnosť, že na Slovensku máme stovky až tisícky hektárov spustnutých vinohradov a zároveň je takmer nemožné získať plochy pre novú výsadbu, aj keď záujem o ňu existuje. Takto by sa dalo pokračovať ešte dlho.

Ludovít Gál predseda Slovenského zväzu včelárov

Negatíva roka 2017 - z pohľadu odboru včelárstva možno rok 2017 hodnotiť ako priemerný. Jarný rozvoj včelárstva sprevádzali mimoriadne vysoké straty zazimovaných včelstiev z nejasných príčin. Slovensko sa tak, žiaľ, zaradilo k popredným krajinám EÚ (Francúzsko, Taliansko, SRN, Španielsko, Benelux), kde s podobnými problémami zápasia už niekoľko rokov. Za hlavnú príčinu úhynov včelstiev v dôsledku oslabenia včelej imunity vedci označujú masívnu chemizáciu poľnohospodárstva. Po tejto skúsenosti sa do zápasu o zákaz používania neonikotínoidov v Európe zapojili aj slovenskí včelári, protestné zhromaždenie sa konalo v máji na Námestí SNP v Bratislave.

Už niekoľko rokov po sebe Slovensko zasiahli neskoré, extrémne silné mrazy. Tie spôsobili, že včasné jarné znášky z bilancie včelárov prakticky vypadli a včelstvá zaostali vo vývoji. Medný výnos čiastočne nahradili letné znášky, najmä výnosy zo slnečnice. Hoci medzi je Slovensku v ročnom súčte dostatok, v jednotlivých regiónoch sú v jeho výnosoch obrovské rozdiely, čo súvisí najmä s klimatickými zmenami a ich prejavmi na lokálnej úrovni.

Pozitíva roka 2017 - slovenskí včelári sa naďalej aktívne zapájali do medzinárodnej spolupráce v rámci EÚ, včelárskych organizácií Apimondia i Apislavia a iniciovali dohodu o užšej spolupráci a koordinácii postupov krajín V4. Aj v roku 2017 sa včelári a výrobcovia medovín zúčastnili medzinárodných súťaží včelích produktov a výrobkov z nich. Za najvýraznejší úspech možno označiť zisk zlatej medaily medoviny z Mosser cupu v USA a zisk ceny Zlatá hviezda (Great taste v Londýne), ale aj 5 zlatých a 6 strieborných medailí v súťažiach na 45.kongrese Apimondie v Turecku.

Výzvy pre rok 2018 - vzhľadom k zvýšeným úhynom včelstiev zamerať vzdelávanie včelárov na elimináciu dôsledkov klimatických zmien k stabilizácii stavov včelstiev na Slovensku a zabezpečenie kontinuity príjmov včelárov žijúcich na vidieku. Pokračovať vo zvyšovaní kvality produkcie a v kultúre predaja včelích produktov z dvora a tak výrazne odlíšiť slovenský med od toľko spochybňovanej zmesi medu z krajín EÚ a mimo EÚ.

